

Diagnoza środowiska szkolnego w tym diagnoza czynników ryzyka

i czynników chroniących

przeprowadzona

w Publicznej Szkole Podstawowej im. Bohaterów Września w Węgrzynowie

w roku szkolnym 2023/2024

Diagnoza środowiska szkolnego i lokalnego, służąca do skonstruowania Programu Wychowawczo - Profilaktycznego została opracowana na podstawie:

- relacji wychowawców klas na temat problemów wychowawczych i dydaktycznych w danej klasie,
- ankiet dla uczniów, rodziców, nauczycieli,
- obserwacji zachowań uczniów,
- analizy dokumentacji szkolnej,
- rozmów z uczniami, nauczycielami, rodzicami i pracownikami obsługi.

Ankieta przeprowadzona na początku września wśród 43 uczniów klas IV-VIII wykazała, że:

1. Wszyscy uczniowie, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie czuje się w szkole bezpiecznie – 90%. Jedna osoba - 10% nie udzieliła odpowiedzi na pytanie.
2. Uczniowie czują się w domu bezpiecznie 83%. Sześć osób - 16% raczej tak i jedna osoba nie czuje się w domu bezpiecznie.
3. 17 uczniów – 39% spędza wolny czas oglądając telewizję, 16 uczniów – 37% w Internecie – używając komunikatorów, przeglądając różne strony, 24 uczniów – 55% grając w gry na komputerze, tablecie lub innym urządzeniu, 15 uczniów - 34% opiekując się zwierzętami. 30 uczniów – 69% spędza czas z koleżankami i kolegami, 14 uczniów – 32% czyta książki, 26 uczniów – 60% uprawia sport, 8 uczniów – 18% gra w gry planszowe, 23 uczniów – 53% spędza miło czas z rodzicami, 16 uczniów – 37% spędza czas samotnie.
4. Kilka godzin dziennie spędza czas przy komputerze/telefonie lub innym sprzęcie 15 uczniów – 34%. Więcej niż godzinę dziennie 10 uczniów - 23%, około godziny

dziennie 7 uczniów – 16%, mniej niż godzinę dziennie 4 uczniów - 5%. 1 uczeń – 3% spędza przy komputerze /telefonie kilka godzin w tygodniu. W weekendy 4 uczniów – 10% spędza czas przy komputerze/ telefonie.

5. 23 – 53% uczniów codziennie uprawia sport. Raz na parę dni 13 uczniów – 30%. Raz w tygodniu 7 – 16%.
6. 7 – 16% uczniów codziennie czyta książki dla przyjemności. Raz na parę dni 7 – 16%. Raz w tygodniu 5 – 11%. Raz w miesiącu 11 – 25%. Nie czyta książek 11 – 25% uczniów.
7. Codziennie 7– 16% uczniów spotyka się poza szkołą z kolegami / koleżankami. Raz na parę dni 23 – 53% uczniów. Raz w tygodniu 7 – 16%. Raz w miesiącu 3 – 6%. 1 – 3% nie spotykam się z kolegami poza szkołą.
8. Uczniowie wskazali problemy, które ich dotyczą:
 - a. Trudności w nauce 10 – 23%
 - b. Trudności w porozumiewaniu się z rodzicami 3- 6%
 - c. Trudności w dogadaniu się z kolegami – 5 – 11%
 - d. Brak zrozumienia u nauczycieli 0%
 - e. Brak zrozumienia u rodziców 1 - 3%
 - f. Czuję się osamotniony 2 – 4%
 - g. Uważam, że nie mam żadnych problemów 28 – 65%.
9. Jako sposób radzenia sobie ze stresem uczniowie wskazali:
 - a. Słucham muzyki 24 – 55%
 - b. Rozmawiam z rodzicami 5 – 11%
 - c. Rozmawiam z kolegami/ koleżankami 3 – 6%
 - d. Wykonuję wysiłek fizyczny 12 – 27%
 - e. Gram w gry 13 – 30%
 - f. Krzyczę, płaczę 6 - 13%
 - g. Palę papierosy, piję alkohol – 0%
10. 23 – 53% uczniów lubi chodzić do szkoły, a 18 – 41% uczniów stwierdziło, że nie. Jedna osoba odpowiedziała, że czasami.

- 11.** 9 – 20 % uczniów wskazało, że obawia się czegoś w szkole, wskazując przy tym na :
bójki, obawę przed dostaniem słabej oceny, odrzuceniem przez rówieśników,
wyzywanie, 30 uczniów – 69 % niczego nie obawia się w szkole.
- 12.** Uczniowie zwróciliby się w szkole po pomoc:
- Do Dyrektora 9 – 20%
 - Do wychowawcy 34 – 79%
 - Do innych nauczycieli niż wychowawca 4 – 9%
 - Do pedagoga 4 – 9%
 - Do pielęgniarki 0%
- Jedna osoba odpowiedziała, że do nikogo i jedna, że do kolegi.
- 13.** Zdaniem 37 – 92% uczniów, w zespole klasowym panują dobre relacje pomiędzy
uczniami. Zdaniem 2 – 4% panują niedobre relacje
- 14.** 15 – 34% badanych uważa, że koledzy i koleżanki ze szkoły lubią ich, 24 – 55%
uważa, że raczej tak. 2 - 4% uczniów uważa, że jest raczej nielubiana przez koleżanki i
kolegów, 3 – 6%, że jest nielubiana.
- 15.** 32 – 74% ma przyjaciół wśród koleżanek/kolegów w klasie/szkole. 8 – 18% uczniów
stwierdziło, że raczej tak. 2 – 4% uważa, że raczej nie. 1- 3% nie ma przyjaciół w
szkole.
- 16.** 4 –9% uczniów przyznało, że często popada w konflikty z innymi osobami. Rzadko 35
– 81%. Nigdy 4 – 9%..
- 17.** 4 – 9% uczniów uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają i źle się z
tym czują. 17 – 39% uważa, że są osoby w klasie lub szkole, które im dokuczają, ale są
to tylko żarty. 25 – 58% uważa, że nigdy mi się nie zdarzyło, aby ktoś w klasie lub
szkole im dokuczał.
- 18.** 6 – 13% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło przemocy (bójka, atak
słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy
koleżanek ze szkoły. 37 – 86% nie miało takich doświadczeń. Jedna osoba
odpowiedziała, że nie wie.
- 19.** 40 - 93% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie rozpoczęło bójki, nie brało w niej
udziału, nie ośmieszało ani nie atakowało kogoś w Internecie. 1 osoba -3% rozpoczęło
lub brało udział w bójce, bądź atakowało kogoś w Internecie.
- 20.** 5 – 11% zawsze łatwo ulega presji rówieśników, 13- 30% czasami. 22 – 51% ma swoje
zdanie i nie zmienia go pod wpływem innych.

- 21.** 38 – 88% uczniów nie korzystało nigdy z substancji psychoaktywnych. Pozostali uczniowie przyznali, że korzystali z:
- Papierosy (nikotyna) 1 – 3%
 - Alkohol 2 – 4%
 - Narkotyki - 0
 - Dopalacze- 0
 - Napoje energetyczne 5 – 11%
 - Inne środki psychoaktywne - 0
- 22.** 24 – 55% uczniów posiada wiedzę na temat środków psychoaktywnych ze szkoły, 18 – 41% z Internetu, 16 – 37% od rodziców, 11 – 25% od rówieśników, kolegów.
- 23.** Zdaniem 27 – 62% uczniów wychowawca przekazuje im wiedzę nt. środków psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze). 5 – 11% uważa, że raczej tak. 3 – 6% uważa, że raczej nie. 6- 13% - uważa, że wychowawca nie przekazuje im wiedzy na temat środków psychoaktywnych.
- 24.** 3 – 6% uczniów przyznało, że ktoś kiedykolwiek proponował im narkotyki lub inne używki (papierosy, alkohol itp.). 39 – 90% badanych nie miało takiej propozycji.

Ankiety dla rodziców uzupełniło 22 osoby.

- 22 ankietowanych – 100% stwierdziło, że ich dziecko czuje się w szkole bezpiecznie.
- 86% badanych (19 osób) uważa, że jego dziecko lubi chodzić do szkoły, 3 osoby – 14% stwierdziło, że dziecko nie lubi chodzić do szkoły.
- 77% (17 osób) twierdzi, że dzieci niczego się w szkole nie obawiają. 23%(5 osób) uważa, że dziecko boi się w szkole odpowiedzi przy tablicy, kpiny ze strony kolegów, ciągłych kartkówek i natłoku nauki.
- Według rodziców problemy ich dzieci dotyczą:
 - Braku zrozumienia u nauczycieli - 4 badanych – 18%
 - Trudności w dogadaniu się z kolegami – 3 osoby – 13%
 - Trudności w nauce - 23%
 - Czuje się osamotniony – 2 osoby – 19%
 - 13 osób – 59% badanych uważa, że ich dziecko nie ma żadnych problemów.

5. 100% badanych rodziców– 22 osoby stwierdziło, że ich dzieci rozmawiają z nimi na tematy osobiste (przeżycia, emocje, pytania dotyczące rozwoju), na tematy związane z nauką oraz z tym gdzie i z kim dziecko spędza czas.

100% (22 osoby) rozmawia z dzieckiem na tematy związane z rówieśnikami.

100% badanych - 22 rodziców rozmawia ze swoimi dziećmi na tematy związane z zagrożeniami wynikającymi z używania papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy.

6. 100% (22) badanych rodziców twierdzi, że posiada wiedzę na temat działania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki) na organizm młodego człowieka. Jeden rodzic przyznał, że nie posiada takiej wiedzy.
7. 100% ankietowanych potrafiłoby zauważyć, że dziecko jest pod wpływem takich substancji, 1 osoba nie wie.
8. 7 rodziców (32% badanych) stwierdziło, że zauważyło problem wśród uczniów naszej szkoły z zażywaniem substancji psychoaktywnych(alkohol, nikotyna, napoje energetyczne, dopalacze, narkotyki), 15 rodziców (68%) nie zauważyło takiego problemu.
9. Wszyscy rodzice twierdzą, że znają najbliższych kolegów/koleżanki swojego dziecka,
10. 50% badanych rodziców stwierdziło, że kontakty ich dziecka z rówieśnikami jest bardzo dobre, zaś 50 % uważa te kontakty za dobre.

Ankietę uzupełniło 10 nauczycieli.

1. 100% nauczycieli stwierdziło, że ich zdaniem uczniowie czują się w szkole bezpiecznie.
2. Wszyscy nauczyciele omawiają z uczniami tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych.
3. Wszyscy nauczyciele uważają, że uczniowie mogą liczyć na nich w każdej sytuacji.
4. Według 6 nauczycieli (60% ankietowanych) uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego. 40% uważa, że mają raczej pozytywny stosunek.
5. 70% nauczycieli uważa, że uczniowie angażują się w życie szkoły. 30 % uważa, że raczej tak.
6. 40% ankietowanych twierdzi, że wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne i przyjazne. 60% nauczycieli uważa, że raczej te relacje są pozytywne i przyjazne.

7. 7 ankietowanych nauczycieli (70%) twierdzi, że na terenie szkoły nie dochodziło do przejawów agresji, dwóch nauczycieli twierdzi, że taka agresja miała miejsce, 1 nauczyciel stwierdziło, że nie wie, czy na terenie szkoły dochodziło do przejawów agresji
8. 100% ankietowanych nie dostrzega zagrożenia w zachowaniu naszych uczniów, na które powinniśmy zwrócić szczególną uwagę i które mogą wpływać na podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych.
9. Uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły zdaniem 100% badanych.
10. Zdaniem ankietowanych nauczycieli szczególną uwagę w pracy wychowawczo-profilaktycznej naszej szkoły w roku szkolnym 2023/2024 należy zwrócić na:
 - poprawę relacji rówieśniczej,
 - bezpieczny internet
 - picie energetyków przez uczniów,
 - profilaktykę uzależnień,
 - właściwa ilość czasu spędzona przy komputerze
 - zdrowie psychiczne i fizyczne,
 - poprawę postawy uczniów wobec ich obowiązków szkolnych,
 - stosunek do nauki.
11. Według ankietowanych przed podejmowaniem zachowań ryzykownych chronią uczniów oraz sprzyjają ich prawidłowemu rozwojowi następujące cechy naszego środowiska szkolnego oraz otoczenia:
 - znajomość sytuacji domowej uczniów,
 - empatia
 - wrażliwość
 - małe środowisko,
 - kontakt z rodzicami,
 - praca wychowawcza,
 - dużo zajęć pozalekcyjnych,
 - dostępność nauczycieli,
 - dyżury nauczycieli,
 - zaangażowanie nauczycieli,
 - rozmowy z nauczycielami,

- angażowanie się w życie szkoły,
- działania profilaktyczne szkoły,
- relacje rodzinne,

- a także takie cechy i zachowania uczniów, jak:

- otwartość,
- zaangażowanie w życie klasy i szkoły,
- zajęcia szkolne, pasje i zainteresowania,
- chęć rozmowy i współpracy,
- rozwaga, posłuszeństwo,
- odwaga,
- przewidywanie skutków zachowań negatywnych,
- przeciwstawianie się grupie,
- asertywność.

13. W zakresie udoskonalania pracy wychowawczej i profilaktycznej naszej szkoły nauczyciele uważają, że powinniśmy rozmawiać o depresji wśród młodzieży, o agresji i osamotnieniu oraz zaplanować działania na temat relacji rówieśniczych i funkcjonowania grupy rówieśniczej, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, uzależnienia od gier komputerowych i napojów energetyzujących.

Wnioski

Czynniki chroniące:

- uczniowie czują się w szkole bezpiecznie,
- uczniowie czują się w domu bezpiecznie,
- uczniowie raczej nie obawiają się niczego w szkole,
- w zespołach klasowym panują dobre relacje pomiędzy uczniami,
- uczniowie nie korzystają z substancji psychoaktywnych,
- uczniowie posiadają wiedzę na temat środków psychoaktywnych,
- wychowawcy przekazują uczniom wiedzę na temat środków psychoaktywnych,

- uczniowie mają swoje zdanie i raczej nie zmieniają go pod wpływem innych,
- uczniowie są lubiani wśród kolegów i koleżanek ze szkoły i mają wśród nich przyjaciół,
- uczniowie znają sposoby radzenia sobie ze stresem,
- uczniowie nie rozpoczynali bójek, nie brali w nich udziału, nie ośmieszali czy atakowali kogoś w Internecie,
- uczniowie nie popadają w konflikty z innymi osobami,
- uczniowie nie doświadczyli przemocy (bójka, atak słowny, ataki lub ośmieszanie na forum internetowym) ze strony kolegów czy koleżanek ze szkoły,
- większość uczniów dość często uprawia sport,
- małe środowisko lokalne,
- mała liczebność klas,
- bezpośredni kontakt uczeń – nauczyciel,
- mała liczba uczniów w szkole,
- aktywna praca wychowawców i zespołu PPP,
- indywidualne podejście nauczycieli do ucznia,
- zaangażowanie nauczycieli w pracę wychowawczą,
- dobre relacje nauczyciel – uczeń,
- dobry kontakt nauczycieli z rodzicami,
- dobre planowanie pracy szkoły,
- podejmowanie wielu działań wychowawczych i profilaktycznych,
- szybka diagnoza problemów,
- liczne warsztaty dotyczące zagrożeń, właściwych postaw i zachowań oraz właściwych relacji,
- realizacja różnych programów profilaktycznych,
- zainteresowanie nauczycieli problemami uczniów.

Czynniki ryzyka:

- uczniowie dużo czasu spędzają przy komputerze/telefonie/tablecie itp.,
- uczniowie mało czasu poświęcają na czytanie książek,
- pojawiają się problemy z nauką,
- nie wszyscy uczniowie stosują zwroty grzecznościowe,
- obniżenie wśród uczniów motywacji do nauki,
- pogorszenie relacji rówieśniczych,
- mała kontrola rodziców czasu spędzanego przez dzieci.

Rekomendacje:

- wspieranie rodziców w rozpoznawaniu zagrożeń związanych z częstym korzystaniem z mediów społecznościowych i elektroniki,
- wspieranie pozytywnych relacji w grupie, integracja,
- kontynuacja działań wychowawczych i pracy zespołu PPP,
- zachęcanie do udziału w imprezach integracyjnych,
- prowadzenie działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju,
- współpraca z rodzicami w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia,
- kształtowanie hierarchii wartości, w której zdrowie należy do jednych z najważniejszych w życiu,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, w tym budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych,
- badanie poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole,
- wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców,
- rozwijanie i wspieranie działalności wolontariackiej,

- dostarczanie rzetelnych i aktualnych informacji na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- prowadzenie działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, piciem napoi energetyzujących,
- realizacja programów profilaktycznych i promujących zdrowie psychiczne,
- rozwijanie zainteresowań, pasji i uzdolnień uczniów oraz przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym w ramach zajęć edukacyjnych oraz przygotowanej oferty zajęć pozalekcyjnych,
- prowadzenie działań mających na celu propagowanie czytelnictwa wśród uczniów,
- systematyczne informowanie rodziców o podejmowanych w szkole działaniach wychowawczo – profilaktycznych,
- motywowanie uczniów do nauki.

Opracowała: Skierkowska Marta-pedagog specjalny